

LBRIS

We know
books

Nelson Algren

Bărbatul cu brațul de aur

Titlul original: *The Man With the Golden Arm*

Copyright © 1949 by Nelson Algren

Originally published in English by Seven Stories Press, Inc.

Romanian edition published by arrangement with Agenția Literară LIVIA STOIA.

Copyright © CRIME SCENE PRESS, 2024, pentru această ediție.

LONE WOLF este o colecție aparținând CRIME SCENE PRESS.

CRIME SCENE PRESS

Piața Presei Libere nr. 1

e-mail: redactia@crimescenepress.ro

tel.: 021.317.91.37; 021.317.91.42; fax.: 021.317.91.43

www.crimescenepress.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ALGREN, NELSON

Bărbatul cu brațul de aur / Nelson Algren ; trad. din lb. engleză de Dan

Doboș și George Arion Jr. - București : Crime Scene Press, 2025

ISBN 978-606-8959-85-6

I. Doboș, Dan (trad.)

II. Arion, George, jr. (trad.)

821.111

Coperta: MIHAIL COȘULEȚU

Redactor: ALEXANDRU ARION

Tehnoredactor: LAURA TIBĂR

Bun de tipar: mai 2025

Tipărit în România

Nelson Algren

Bărbatul cu brațul de aur

traducere din limba engleză
de Dan Doboș și George Arion Jr.

CRIME SCENE PRESS

2025

I.

Zvonurile serii

KUPRIN

Înțelegeți, domnilor, că adevărata oroare
toemai în asta constă – că nu există oroare!

Căpitanul nu bea niciodată. Cu toate acestea, spre căderea nopții, în acel anotimp de culoarea fumului dintre vara indiană și prima zăpadă adevărată din decembrie, se simțea uneori pe jumătate beat. Își atârna haina cu grijă pe spătarul scaunului în amurgul plumburiu al stației de poliție, spunea că era extenuat din cauza lipsei de somn și își punea capul pe brațe, pe masa din camera de interogatorii.

Totuși, nu munca îl obosea atât de mult, iar somnul îi era chinuit de ceva mai mult decât o ploaie fumurie. Orașul îl umpluse de vinovăția altora. Era amorțit din cauza teancului de fișe de acuzații. De douăzeci de ani, pe același birou zgâriat, completase fișe de furturi și incendii, sodomie și simonie, măsliure de pariuri, jafuri și împușcături în răfuieli subite, șantaj și terorism, incest și sărăcie extremă, delapidare și furt de cai, manipulare și proxenetism, răpire și șpagă, adulter și mârșăvie. Asta până când degetul acuzator, care stătuse ațintit atât de ferm peste masa de interogatoriu, se plictisise până la urmă și se întorsese capricios către fibrele de mușchi cenușiu aflate dincolo de ochii spălăciți ai căpitanului. Așa se făcea că, deși pe timpul zilei rămânea polițist, în timpul unor nopți de la începutul lui decembrie începuse să viseze că e urmărit.

Cu mult timp în urmă, un vagabond îl poreclise Cap de Elefant datorită memoriei sale vaste care conținea tot felul de delițe uitate. Acum, că se apropia de pensie, i se spunea „Căpitanul Bednar” doar în contexte oficiale.

Cei doi reținuți care stăteau în fața lui fuseseră deja fișați și amprețați atât în hârtiile oficiale, cât și în mintea lui.

– N-am ni’ca în cazier decât beții și bățai, îi reaminti căpitanului veteranul cu nasul rupt și cu ochi de culoarea pieii de bizon. Nu fac decât să joc, să beau și să mă bat.

Căpitanul îi privi picioarele bronzate care îi ieșeau din bocancii de armată.

– Cum ai fost lăsat la vatră, Crupierule?

– Corespunzător. Și cu Purple Heart.

– Și cu cine te-ai bătut?

– Cu nevastă-mea, doar atât.

– La dracu’, ăsta nu-i un delict.

Se întoarse cu privirea de la veteranul suspect la suspectul cu patru capete de acuzare, pe a cărui față, de la o ureche la alta, se întindeau niște ochelari groși cu rame de baga.

– Nu te-am mai văzut din noaptea în care ai făcut-o pe cowboyul la crâșmă, la bătrânul Gold, săracul. Cum se face că nu te înțelegi cu sergentul Kvorca? Nu-ți *place* de el?

De parcă toți escrocii mărunți din cartier, cu excepția cazului straniu din fața lui, erau pe jumătate îndrăgostiți de vărul Kvorca, dragul de el.

– Io n-am ni’ca împotriva lui. Doar că nu-i place de mine, protestă minunatul fără bărbie. De fapt, îl respect pe vărul că-și face treaba lui legală – de fiecare dată când mă saltă e din ce în ce mai respectuos. Până la urmă, toată lumea tre’ să mai fie arestată din când în când, iar eu nu-s cu nimic mai bun decât ceilalți. Doar că de data asta a exagerat, Căpitane. Nu poate să scoată pe botul ăla de berbec al lui că cică sunt neincapabil, asta-i tot.

Veteranul se trase neliniștit câțiva centimetri spre ușa deschisă.

– Ba ești neincapabil, zise căpitanul. Mintea ți-e sărită oleacă de pe fix... Hei, tu! Unde crezi că te duci?

Veteranul se trase înapoi.

– Ai mai fost instituționalizat? dori să știe căpitanul, întorcându-se la 4 Capete.

– Sigur că da. Atunci când pretena mea Violet l-a pălit pe Antek Patronu’ cu castronu’ de cartofi prăjiți, am ajuns într-o instituție: cea de pe strada Racine, care arată cam ca asta. Doar că nu m-a lăsat să rămân. Nu-s destul de deștept să fiu liber, dar nici îndeajuns de prost ca să mă închidă, continuă Golanul cu un entuziasm crescând. Când ai nevoie de mine, Căpitane, sună-l pe Antek, că el o să vină și-o să-mi spună că trebuie să mă prezint ca să mă arestezi. Îmi *place* când mă închizi din când în când, fiindcă așa nu intru în belele. Dacă vei fi vreodată foarte grăbit, o să iau un taxi, să mai scutesc din timp – n-am chef să întârzii când am ocazia să fac vreo treizeci de zile pentru ceva ce n-am comis.

Căpitanul îl fixă cu privirea.

– N-ai avut în viața ta destul mălai ca să mergi cu taxiul nici de-aici până pe Lake Street.

– O, dar eu merg cu taxiul mereu, îl corectă respectuos derbedeul. Se pare că de fiecare dată când mă matolesc iau taxiul.

– Bine că nu te îmbeți la fiecare jumătate de oră, că ai produce blocaje în trafic. Cum te cheamă, de fapt?

– Saltskin.

– Și cine-i „Vrăbiuță”?

– Tot eu sunt. Vrăbiuță Saltskin, e numele meu de zi.

– Și ăla de noapte?

– Solly. Asta pentru că-s pe jumătate ovrei.

– Pe jumătate ovrei și pe jumătate nebun, îl completă celălalt

vagabond, dar nimeni nu reacționează la comentariul său, ceea ce-l făcu să se agite puțin impacientat în lumina schimbătoare.

– Pentru ce ai fost aici ultima oară? dori să afle căpitanul de la Vrăbiuță.

– Pentru ni'ca.

– Pentru ni'ca?

– Da. Pentru ni'ca. M-am urcat în mașina de patrulă când Kworka ăla s-a oprit la semafor, așa că a fost silit să mă aducă. Totuși, cel mai mult îmi place cu taxiul. De câte ori am fost săltat până acum, Căpitane? întrebă Golanul, aplecându-se curios spre fișa de pe masă. Țineți socoteala? Când ajung la o sută, o să mă prezint singur, direct la Levensworth¹.

– Le-am notat pe toate, Solly, îl asigură Cap de Elefant. N-ai tu treabă. Când ajungi la o sută, te spânzurăm. Acum ești la nouăzeci și nouă. Du-te acasă, dacă ai una. Cu siguranță îți plouă prin acoperiș.

– Numai într-o parte, protestă Vrăbiuță cu oarece demnitate, după care își puse o șapcă roșie, murdară, cu cozorocul întors la spate, de parcă s-ar fi pregătit s-o ia la fugă.

– Ești un nătărău, se hotărî căpitanul într-un sfârșit.

– Ba nu-i nătărău, interveni veteranul, e nătăfleț. Știi matalle, mai degrabă fleț decât rău.

Privirea plată și placidă a veteranului se fixă absent pe un gândac uriaș de sub calorifer, care își mișca îmbietor antenele, părând că e drogat: „Vino aici jos, unde iubirea e fierbinte și visele te răcoresc.” Apoi, simțind ochii polițistului ațintiți asupra lui, se adună și îi spuse cu încredere căpitanului:

– Ne-au săltat pe amândoi deodată, iar dacă prostul ăsta iese de-aici, îmi dai și mie drumul. Dacă nu, e dublă incriminare... sau ceva.

1. Celebru penitenciar din SUA. (n. trad.)

Solly se întoarce nepăsător spre Crupier.

– Nu l-am văzut pe nenorocitu' ăsta în viața mea, căpitane! Iar alea de pe haina lui nu-s pete de sânge? L-ați prins pe ăla de-a tranșat-o pe fetiță?

– Sunteți doi puturoși care trăiți de pe urma unor puturoși mai slabi, trase căpitanul concluzia, după care făcu un semn pe deasupra capetelor lor către cineva nevăzut. Închide-i pe ăștia doi. O să aibă prilejul să se lămurească între ei vreo două zile.

Din penumbra secției de poliție țâșni o mână care îl apucă pe Vrăbiuță de gât, iar acesta păru brusc să nu mai fie chiar atât de înfierbântat să ajungă la răcoare.

– De ce mă ia toată lumea de gât? dori el să știe. Doar nu-i vreo nenorocită de țeavă! Vrei să-l smulgi din nituri? Hei!

Aruncă o privire peste umăr, în timp ce porni pe drumul cunoscut care ducea la celulele din subsol.

– Bednar! Bednarski! Căpitane Bednarski! Trebuie să mă arestezi pentru *ceva*.

– Pot să te rețin fiindcă l-ai ucis pe ofițerul ăla din Humboldt Park, dacă asta vrei, îi zise poliștistul în timp ce închidea ușa cu zăbrele.

Dincolo de bravadă, Golanul ascundea o frică foarte concretă de a fi prins într-o cușcă, și asta știau toți ofițerii de la secția de pe strada Saloon.

– Ia și niște siguranțe mai mari, dacă tot ești acolo! strigă Cap de Elefant din capătul scărilor. O să-l prăjim pe fraierul ăsta la 1:01.

– Despre tine e vorba, Frankie, îl asigură Solly pe celălalt.

– Ba nu, de tine vorbește, îl corectă Crupierul cu glas scăzut.

Părea că urmează o noapte lungă pentru Solly Saltskin. Nici măcar Frankie Mașina n-avea cum să-i garanteze că ofițerii glumiseră.

– Sunt unele lucruri pe care le iei în răs, dar pe altele nu, Frankie, îl certă celălalt. Poate să fie calomnie. Pot să te dau în judecată chiar acum. Da, da. Tu m-ai băgat aici. Cap de Elefant se pregătea să-mi dea drumul, dar tu ai stricat totul – mijloace fraduloase, atâta e de tine!

Dădu să-l pocnească cu stânga, dar Frankie îi prinse brațul în mână și-l obligă să se ciufulească singur, cu propriile degete, ca un om care disciplinează un cățeluș obraznic. Dacă Vrăbiuță ar fi avut coadă, probabil că ar fi dat din ea; chiar și dacă s-ar fi aflat cu adevărat în anticamera morții, n-ar fi fost înfricoșat atâta vreme cât Frankie Mașina era cu el.

Ca să-l conducă cu grijă, să-l bage în belele și apoi să-l scoată a doua zi.

– Dacă Schwiefka n-ar încerca mereu să aranjeze babaroasele, n-am mai ajunge așa des la bulău, i se confesă el lui Frankie ca și cum i-ar fi furnizat informații din interior. Bednar și Kwork ne saltă numai fiindcă Schwiefka a întârziat o săptămână cu plata, urmă el.

Apoi se întoarse imediat cu spatele la Crupier, fiindcă prin fața celulei lor trecea agentul de gardă, zornăindu-și cheile.

– Psst, gardiene! Ai încuiat bine ușa asta? N-am chef să mă trezesc cu vreun polițai pervers peste noi la noapte!

Blondul liniștit, cu față pătrată, păr ciufulit și ochi de culoarea pieii de bizon, numit Frankie Mașina, și golănașul zdrențuros și jegos, căruia i se spunea Vrăbiuță, se simțeau mai isteți decât oricare pereche de escroci. Iar zidurile acelea, între care mai fuseseră de câteva ori, nu-i reținuseră prea mult pe niciunul dintre ei.

„Totu-i din încheietură, iar eu am talent”, se lăuda adeseori Frankie cu mâna sa sigură și privirea pătrunzătoare. „Nu mă duc nicăieri, dar îmi plătesc întotdeauna biletul.” Era un tip simplu.

„Io îs oleacă dezechilibrat”, zicea Vrăbiuță, făcând din ochi și șoptind în felul acela care putea fi auzit lesne de la o poștă, „dar numai pe-o parte.” „Așa că nu încerca să mă împingi, că s-ar putea să te iei de partea mea bună. Caz în care s-ar putea să-l chem pe comisar să te deporteze de-aici fără toți dinții din față.”

Căci cu simplitatea ajungeai la închisoare cam la fel de des ca și cu dezechilibrul. Așa stătuseră lucrurile dintotdeauna. Și tocmai de aceea n-aveau cum să se schimbe. Nici Dumnezeu, nici războiul și nici comisarul nu puteau să schimbe cu adevărat lucrurile din restul străzii Division.

Deoarece aici Dumnezeu și comisarul lucrează mână în mână și nu fac nimic fără aprobarea celuilalt. Dumnezeu împrumută unor oameni foarte îndrăzneți și întreprinzători un procent din ce se strânge în cutia milei în diminețile de duminică. Comisarul are grijă ca îndrăzneții și întreprinzătorii să nu-l fraierească pe Dumnezeu, iar acesta, la rândul lui, dă ceva și polițiștilor. Pentru că Dumnezeul polițiștilor e Dumnezeul escrocilor; și e la fel de înțelept, în felul lui, ca Dumnezeul preoților și al oamenilor de afaceri.

Și Dumnezeul escrocilor îi protejează pe ai săi: comandantul poliției e pe post de paisprezece ani și pe teritoriul lui niciun agent de pariuri nu fusese închis fără consimțământul său personal. Nimeni n-ar fi putut face așa ceva fără ajutorul ceresc și al celor mai buni comisari din oraș.

*Ce-ai să faci pentru Dunovatka
După ce a făcut el pentru tine?*

continuau să cânte căpitanii la întâlnirile cu comisarul.

*Ai să mai conduci secția?
Ai să fii cumva trist și n-o să-ți fie bine?*

De la depărtare ți se poate părea că un Dumnezeu al polițiștilor ți apără pe băieții comandantului. Cu toate astea, o sută de agenți de patrulare, trupe de intervenție și detectivi în civil vin și pleacă din diferite posturi, în timp ce șmecherii rămân pe loc, an după an, făcând mereu aceleași lucruri. Sunt ținuți în brațe de Marele Jucător; au fost aleși.

Dumnezeul jucătorilor avea grijă și de Frankie Mașina; pe Vrăbiuță îl ajuta mai puțin. Avea însă grijă ca amândoi să lucreze pentru Zero Schwiefka în timpul nopții, în vreme ce însuși comandantul le dădea ponturi în fiecare zi.

Singurul lucru despre care nu știau nici comandantul și nici Dumnezeuul său era seringă pe care o păstra Frankie, printre alte suveniruri, la fundul unei ranițe decolorate, pe care o ținea în camera unui alt veteran. Țeava unui revolver german Mauser și o sabie nemțească ruginită ieșeau din aceeași raniță și se sprijineau de un perete din camera lui Louie Fomorowski, deasupra Clubului Safari.

Cu toții lăsăm câte ceva în camerele altor veterani. Cu toții păstrăm amintiri.

Vrăbiuță nu știa nici el că Frankie adusese acasă o raniță încărcată cu necazuri. Golanul micuț de la stația Damen and Division și jucătorul se înțelegeau ca doi cățelandri puși pe joacă. „E ca mine”, spunea Frankie. „Nu bea niciodată. Doar dacă e singur sau are companie.”

„Mic nu-mi pasă că Frankie se preface uneori că am gâtul ca un burlan”, recunoștea din când în când copilul acela de nicăieri, „dar nu-mi place s-o facă vreun polițai.” Și asta fiindcă, indiferent de felul în care se comporta Frankie, Solly nu uita cine îl protejează noapte de noapte în localul lui Zero Schwiefka.

Prietenia lor se legase într-o noapte de iarnă, cu doi ani înainte de Pearl Harbor, când Vrăbiuță ajunsese prima oară,

odată cu prima zăpadă, de pe o alee neluminată și acoperită de omăt pe o stradă luminată și plină de gunoaie. Frankie îl găsisse chircit sub un teanc de formulare de la curse în magazia de lemne din spatele localului lui Schwiefka, după ce împărțise ultimul pachet de cărți.

– Ce faci acolo? dorise Frankie să știe, văzând pantofii scâlțiați care răsăreau de sub hârtiile împrăștiate.

Fiindcă acela era locul unde Schwiefka, mânat probabil de niște instincte de nesiguranță, aduna biletele cu pariuri de la curse. Nu avea curaj să arunce niciunul, pretinzând față de el însuși că le îndosaria pentru ziua în care trecerea timpului avea să le confere vreo valoare, așa cum lui nu-i conferise. Frankie le folosea pe furiș pentru a aprinde centrala termică a lui Schwiefka; dar în seara aceea se răstise cu severitate la pantofii scâlțiați:

– Nu știi că aici e arhiva lu' Schwiefka?

Vrăbiuță se ridicase, pipăind orbește în căutarea ochelarilor pe care îi pierduse printre formularele de deasupra capului său.

– Io caut câini pierduți, se explică el repede, fiindcă știa din experiență că trebuie să pretindă față de străini că are un serviciu stabil.

– Știu șmecheria asta, îl prevenise Frankie, încercând să pară că e detectiv privat, dar pe-aici nu sunt javre de furat. Încearci să șterpelești lemne?

Frankie fura deja de vreo două luni câte un braț de surcele în fiecare zi și nu avea nevoie să-i strice vreun prost aranjamentul ăsta.

– N-am unde să dorm, Crupierule, mărturisise Vrăbiuță. Proprietăreasa m-a dat afară în săptămâna dinaintea Crăciunului. M-am tot învărtit pe lângă Schwiefka și el mi-a spus că pot dormi aici – da' nu-mi dă nicio lețcaie, așa că mi-am plătit cinstit dreptul de-a fi aici, Crupierule. E prea frig ca să fur câini,

fiindcă sunt toți în case. În unele nopți e atât de rece încât mi-aș dori și eu să fiu o asemenea potaie.

Frankie îl studiasse cu atenție.

– Nu mai tremura! îi poruncise el. În meseria mea, când te apucă tremuriciul ești terminat. Mână sigură și ochi pătrunzători, de asta e nevoie.

Îi dăduse o jumătate de dolar.

– Ia de-aici. O să faci dublă pneumonie dacă dormi în magazie. Ia-ți o cameră la Hotelul Kosciusko. Iar data viitoare când Zero nu te plătește, vino să-i spui lui Frankie Mașina. Asta-s eu – puștiul cu brațul de aur.

Făcuse o pauză ca să-și aranjeze părul nisipiu de sub șapcă, mijindu-și puțin ochiul drept.

– Totu-i din încheietură, iar eu am talent: zaruri, cărți sau tac. Mai bat și la tobe din când în când, fiindcă și asta e tot din încheietură. Uite, alege o carte.

Deși era înghețat, Golanul trebuise să aleagă o carte.

În timpul lunilor singuratică când Frankie plecase peste ocean și Schwiefka încercase el însuși să fie Crupier, numai Vrăbiuță, dintre toți nenorociții care se învârteau în zonă, de la Porcul Chior până la Bețivanul John, își amintise de brațul acela de aur.

– Aș fi mers și eu cu Crupierul, se lamentase mereu în sinea lui în lunile acelea, dacă nu m-ar fi refuzat la încorporare fiindcă am admis că sunt hoț de profesie.

Frankie nu-și bătuse capul să scrie cuiva decât după ce-și revenise din coma în care-l băgase un obuz: întins pe spate, într-un spital de campanie, cu dureri interminabile provocate de șrapnelul care i se înfipsese în ficat. Reușise să scrie tremurător un V-mail² în care îi spunea Sophiei că urmează să se întoarcă

2. Sistem de mesaje rapide, inventat de armata SUA, în cel de-Al Doilea Război Mondial, pentru corespondența dintre soldați și familiile lor. (n. trad.)

acasă. Femeia așezase scrisoarea la oglinda din barul lui Antek Patronu', printre alte mesaje ale altor soții. În noaptea în care citise mesajul, Vrăbiuță își recăpătase toată îndrăzneala pe care i-o oferise cândva asocierea cu Frankie și care dispăruse odată cu plecarea pe front a prietenului său. Crupierul se întorcea acasă.

– Băieți, dacă vreunu' dintre voi mă mai supără, o să dați cu toții de belea, începuse el imediat să-i prevină pe toți.

De obicei își puncta avertismentul acela cu un scuipat, ca orice golan serios de pe Division Street.

Abia așteptase să privească din nou șmecheriile cu cărți ale lui Frankie. Toate trucurile de care el nu se plictisea niciodată, spre deosebire de Sophie, care se săturase de mult. E drept că și el se plictisise să i le mai arate, deși nu obosea niciodată să le repete de nenumărate ori, spre uimirea mereu proaspătă a lui Vrăbiuță.

– Acesta-i un ovrei care știe ce-s greutățile, obișnuia Frankie uneori să explice prietenia lor bizară, care știe cât de greu poate fi, dar și cât de bine. Știe cum a fost înainte și cum e acum. L-aș lăsa să doarmă lângă soră-mea o noapte întreagă. Cu condiția, desigur, ca ea să n-aibă mai mult de treișicinci de cenți în buzunar.

Frankie nu putuse accepta niciodată că își mijeia ochii puțin.

– Dac-ar fi fost ceva în neregulă cu ocheele mele, nu m-ar fi luat în armată, argumenta el, iar mâna e mai rapidă decât privirea.

Uneori însă, nu reușea să vadă unele lucruri care-i stăteau chiar în față.

– Unde-i geanta? întreba el.

– Sub nasul tău, Crupierule, îi răspundea câte unul.

– Păi, ar trebui să fie șase dolari în ea, explica el ca și cum